

Misjon og kirke

*Aktuelle samarbeidsavtaler mellom misjon og kirke i Kamerun og Madagaskar**

AV THOR TORBJØRNSEN

Norske misjonsselskaper er ikke kommet så langt når det gjelder en ny holdning til de unge kirkene. Om misjonstenkningen her i landet har vist nye veier å gå, har gjennomføringen av dem heller gått sent.

De nye avtalene med Madagaskar og Kamerun kom vel sent sammenliknet med hva misjonsselskaper i andre land har nådd frem til. Her er vi nokså «belastet» i Norge.

Vi fikk litt av et sjokk da generalsynoden i Kameruns evangelisk-lutherske kirke 1973 ensidig sa opp den samarbeidsavtalen som ble inngått i 1968. Dvs. denne avtalen var aldri blitt ratifisert. Nå satte kirken hardt mot hardt og forlangte en ny avtale hvor kirkens integritet og selvstendighet ble tatt alvorlig. Men kirken overlot til misjonen å ta initiativet til en ny avtale.

Det ble en virkelig vekker for oss. Vi var satt i en tvangssituasjon og måtte føre forhandlinger ut fra det. Men å føre forhandlinger i en tvangssituasjon er ingen lett oppgave og gir små muligheter for en fri og broderlig atmosfære.

Med Madagaskar var det på en måte annerledes. Der var det NMS selv som tok initiativet. Det ble gjort ved forberedende konsultasjoner med kirkeledere i februar 1973. De avsluttende forhandlinger ble ført i Tulear i september 1974, og resultatet godkjent av NMS's landsstyre i desember samme år og av den gassiske kirkes ekstraordinære generalsynode mai 1975.

Også på Madagaskar kom vi i en press-situasjon. Visstnok hadde kirken ventet på at misjonen skulle ta initiativet, men når vi først tok det, forlangte kirken at vi skulle gå adskillig lenger enn vi foreslo. NMS's forhandlere ble faktisk forelagt et diktat. Dette inspirerte en erfaren og fornuftig misjonær til følgende uttalelse:

* Foredrag holdt på studiedag arrangert av Nordisk Institutt for Misjonsforskning og Økumenisk Forskning, Stavanger 7. oktober 1975.

«Når vi har ventet så lenge med å gi kirken full selvstendighet, kan vi ikke vente annet enn at de dikterer når de først får høve til det.»

Både i Kamerun og på Madagaskar dreide det seg om misjonens integrasjon i kirken.

På en måte var misjonærene alt for lenge siden integrert. De ble plassert av kirken og sto under kirkens ledelse i sitt arbeid.

Men det som sto igjen, var at misjonærkonferansen fremdeles eksisterte som et mellomledd mellom kirken ute og NMS's ledelse her hjemme. Dette ble det nå slutt på.

Men m. h. t. integrasjonen var de to kirkenes holdninger forskjellige på et punkt, nemlig når det gjelder misjonærenes rett til å ha sine egne samlinger.

I Kamerun var holdningen den at misjonærene *ikke* burde ha sine egne misjonærmøter. Det ble sett på som diskriminering. På Madagaskar derimot mente man at det var misjonens egen sak å organisere et misjonærsamvær ledet av en tillitsmann. De to kirkene hadde her forskjellige syn på selve integreringen.

Men felles for dem begge var at misjonskonferansen i dens tidligere form måtte legges ned og at forbindelsen med misjonen skulle gå direkte til Norge uten noe mellomlegg ute på feltet.

På Madagaskar hadde misjonens tillitsmann vært selvskrevet medlem av kirkestyret. NMS's forslag gikk ut på at dette forholdet skulle fortsette, men det satte kirken seg imot. Misjonærenes tillitsmann skulle i det hele tatt ikke ha noen offisiell status og skulle ikke nevnes i avtalen.

I Kamerun er tillitsmannen ikke offisielt medlem av kirkestyret. Men han blir ofte innkalt til møtene.

Kirkens selvstendighet er ikke noe nytt hverken på Madagaskar eller i Kamerun. På Madagaskar ble den kirkelige selvstendighet gjennomført i etapper: 1. Generalsynoden 1950 og 1952. 2. Generalsynoden 1961 og 1962. I Kamerun ble kirken organisert i 1960. Det som stod igjen var misjonens representasjon i de forskjellige styrende instanser.

De nye avtalene tar skrittet fullt ut: ingen selvskrevne representanter fra misjonen i de kirkelige instanser. Misjonærene står på like linje med de nasjonale. De kan velges inn i slike posisjoner, men da er det kirken selv som velger dem.

Alt arbeid legges inn under kirken, også de institusjoner misjonen hittil har hatt ansvar for.

Hvorledes blir så misjonens og misjonærenes stilling? Vil de kunne fylle sitt apostoliske oppdrag når alt initiativ overlates kirkene?

For å kunne svare på det må vi gå tilbake til selve utgangspunktet, til den hellige skrift, særlig til NT og hva det sier om selve *misjonsbegrepet*.

Douglas Webster sier: «NT gir ikke noen lettfattelig definisjon av hva misjon er, men det stiller oss overfor en *misjonerende Gud* og en *misjonerende kirke*».

Jeg er ikke enig med Webster i at NT ikke gir noen lettfattelig definisjon av hva misjon er. Men derimot er jeg helt enig med ham i den siste del av uttalelsen om den misjonerende Gud og den misjonerende kirke. Det hører med til sentrum i evangeliet.

Likesom Faderen *sendte* sin Sønn til verden, sendte Sønnen sine disipler til verden. (Johs. 17.18 og 20.21)

Gud sendte sin Sønn til verden. Han levde, døde og oppstod for oss. Han lever i dag som *Herren* som har all makt i himmel og på jord. «Ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt, det er Jesus Kristus» (1. Kor. 3.11).

Men Paulus sier også at det var han som la grunnvollen: «Etter den Guds nåde som er meg gitt, har jeg lagt grunnvollen som en vis byggmester.» (1. Kor. 3.11) Men så fortsetter han: «en *annen* bygger videre». Vi har sendt ut misjonærer og frukten av vårt arbeide er menigheter og kristne kirker i «de fjerne lande».

«Dere skal være mine vidner,» sier Mesteren. Men *den hellige Ånd* er hovedvidnet. «Dersom Herren ikke bygger huset, arbeider de forgjeves som bygger på det». (Salme 127.1) «Men *en annen* bygger videre,» sier Paulus. Det samme kan også vi si: *Andre bygger videre*. La oss også ta med disse ordene: Hverken er den noe som planter, eller den som vanner, *men Gud som gir vekst*. (1. Kor. 3.7)

De afro-asiatiske kirkene er ikke *våre* kirker. De kristne er ikke *våre* kristne. De er Guds folk, Kristi legeme, Kristi kirke. De bygger på samme grunnvoll! Jesus Kristus, apostlenes og profetenes grunnvoll. De har den samme Herre, samme tro, samme Ånd, samme dåp, samme Gud og Fader. De har samme funksjon: Kristi legeme og Kristi vidner. Det må vi som sendekirker og misjon ta konsekvensen av.

I NMS gamle misjonærinstruks § 4 heter det: «Missionens Øie-med er at forplante Guds menighed».

Misjonens virksomhet og den Hellige Ånds gjerning har ført til at Guds menighet er forplantet til fjerne land. Men også den unge kirken skal selv *forplante seg videre*. Den skal bli selvstendig og misjonerende. Det er slik evangeliet stadig går videre og Guds menighet forplanter seg utover jorden. Selvstendige kirker er en naturlig og nødvendig *konsekvens* av misjonsarbeidet. Men misjonens *mål* går langt videre. Misjonens mål er *eskatologisk*. «Dette evangelium om riket skal forkynnes over hele jorderiket til et vidnesbyrd for alle folk, og da skal enden komme». (Matt. 24.14)

Dette er også målet for de unge kirkenes virksomhet i evangelieforkynnelsen. Her er det ingen prinsipiell forskjell på dem og oss. Skal vi ta konsekvensen av at den unge kirken er kirke i bibelsk forstand med de funksjoner og de oppdrag som tilligger Kristi legeme i verden, må vi innse at denne kirken har del i og ansvar for «evangeliets eskatologiske program».

Noen vil kanskje mene at når den unge kirken er blitt selvstendig og selv har initiativet, er sendekirkens/Misjonsselskapets oppgave fullført. Kirken må selv bygge videre.

I 1969 skrev Gunnar Lislerud at «den unge kirken må stå sammen med sendekirken i det totale misjonsprogram».

I 1975 vil den unge kirken snu litt på denne uttalelsen og si det på følgende måte: «Sendekirken/Misjonsselskapet må stå sammen med den unge kirken i misjonsprogrammet.»

I de senere årene har det vist seg tendenser til at de unge kirkene helst vil stå helt *alene* på egne ben og greie seg helt alene. I Moratorium fra Bangkok foreslås det at sendekirkene/misjonene, ihvertfall for et visst tidsrom, trekker sitt personell og sin økonomiske støtte tilbake, slik at de unge kirkene får frigjøre seg fra avhengigheten av utenlandsk hjelp.

Selv om Moratorium har fått en blandet og delvis svært kjølig mottagelse, inneholder den positive ting som vi må ta alvorlig. Det har ikke bare vært heldig for de unge kirkene at vi har gjort dem så avhengig av oss. Det er fare for at det har hindret utviklingen av en sunn kristen ansvarsfølelse.

Moratorium har vakt en del negative reaksjoner også fra afrikanske kirkeledere.

Vi kan nevne generalsekretæren for Mekane Yesus, Kes Gudina som uttaler at Moratorium ikke holder teologisk.

Også generalsekretær Rakotomalala i Den gassisk-lutherske kirke har uttalt seg. Han finner at Moratorium har sine positive sider,

men fortsetter: «Likevel er jeg i tvil om det er riktig å sette idéen ut i livet. En slik avgjørelse får lett preg av menneskelige vurderinger og tankemønstre, glemmer at Kristus er kirkens herre. Hans ord må være bestemmende for den kristne kirkes liv i verden. *Noe helt annet* er det om ytre forhold og plutselige omveltninger tvinger frem et brudd. Enhver kirke må lære seg til å mestre kritiske situasjoner. I mange land har kirkene store problemer å kjempe med, og de har ingen garanti om en lettere fremtid. Derfor er rett forstått alle kirker på vei mot et Moratorium.»

Dette er klare ord. Kommentarer er overflødige. Jeg slutter meg til det Rakotomalala her har sagt, og for meg er dette blitt en konklusjon på min vurdering av Moratorium.

Selv om vi kan ha vektige argumenter mot Moratorium teologisk og ut fra Guds ord, har det vært og er det fremdeles en tankevekker for oss. Verdenssituasjonen gjør det klart at det ikke er selvsagt at samarbeidet mellom sendemenighetene og de unge kirkene kan fortsette.

Vi må forberede oss på at bruddet kan komme av årsaker som hverken kirken ute eller misjonen hjemme er herre over.

NMS-avtalene med Madagaskar og Kamerun understreker sterkt fellesskapet mellom misjon og kirke, både fellesskapet i troen og fellesskapet i oppdraget: å forkynne evangeliet til jordens ender.

Siktepunktet for NMS samarbeid med kirkene på Madagaskar og i Kamerun må heretter være å sette disse kirkene istand til å greie seg selv uten hjelp fra misjonen. Derfor har lederutdannelsen høyeste prioritet på NMS's hjelpeprogram.

Jeg er spent på om vi makter å gjennomføre dette. Det skal det både mot og besluttosomhet til.

Det vi nå må ta opp til alvorlig nyvurdering er de økonomiske investeringene, nye tiltak og prosjekter.

Ved misjonens hjelp er det reist store institusjoner. Ikke minst gjelder dette den hjelpen vi har fått fra NORAD. Store skolebygg og internater er i de senere årene blitt reist i Afrika. For NMS' vedkommende gjelder dette Madagaskar og Kamerun.

Men en ting er å reise disse institusjonene. En annen ting er å drive dem. Til det trenges økonomiske midler som kirkene har store problemer med å skaffe tilveie. NORAD gir også driftsstøtte til institusjoner. Både for nye prosjekter og for driftsstøtte til institusjonene forlanges det at det skal være norske ansvarshavende. Det sier seg selv at i en tid med gjennomføring av kirkelig selv-

styre skaper dette ganske store problemer. Den økonomiske hjelpen fører til at det som skulle være kirkens ansvar, blir tatt fra den og at den fremdeles blir avhengig av Misjonsselskapet.

Det har vært hevdet at misjonen ikke burde sette i gang noe nytt tiltak som kirken selv ikke kan overta i overskuelig fremtid. Dyrekjøpt erfaring har lært oss at dette må være riktig. Derfor må vi være på vakt mot alle de velmenende tilbud fra organisasjoner og snille mennesker som ønsker å være med og sette igang nye tiltak på misjonsmarken.

Vi er nemlig kommet i den situasjon at misjonen og kirken er bundet i gjensidige forpliktelser som det er vanskelig å komme ut av og som kan gjøre kirkens avhengighet permanent.

Det sier seg selv at dette skaper store problemer og alvorlige hindringer for en sunn og naturlig kirkelig utvikling.

Det samme gjelder tildelingen av misjonærer. Økonomisk sett er det en stor fordel for de unge kirkene at de har mange misjonærer. Det betyr gratis arbeidere, og for en kirke som sliter hardt med økonomien, er det en stor fristelse å be om så mange misjonærer som mulig. Dessuten må det innrømmes at det ofte ser ut til å være den eneste farbare vei for å skaffe arbeidere til kirken.

Noen vil kanskje spørre om det ikke ville være bedre å gi økonomisk hjelp slik at kirken kunne lønne sine egne istedenfor å få mange utenlandske misjonærer. Det er en besnærende tanke, men slett ikke problemfri.

For det første er det ikke Misjonsselskapets viktigste oppgave å gi penger. Når vi gjør det er det fordi nøden tvinger oss til det. Men ifølge NMS's grunnregler er Selskapets formål å fremme Guds rike blant folkeslagene ved utdannelse, utsendelse og underhold av misjonærer – ikke ved utsendelse av penger.

For det andre – og det er det viktigste – svekker vi kirken ved en slik økonomisk politikk. Bare å få og ta imot hjelp fra andre er ingen spore til eget initiativ og ansvar. Det er ved eget ansvar og initiativ kirken styrkes og settes istand til å bygge videre og arbeide for utbredelsen av Guds rike i folket.

Det ville imidlertid være galt å si at det bare er den økonomiske situasjon som gjør at kirken tar imot misjonærer. Det er – tross alt – bare en side av saken.

De unge kirkene lider ofte under mangel på arbeidere. De kan ikke skaffe nok folk. En av grunnene til det er at ungdom som vil skape seg en fremtid ikke tiltrekkes av tjenesten i kirken. De kan

oppnå langt større sikkerhet økonomisk ved å ta annet arbeid. Kirken har ikke midler nok til å betale sine arbeidere ordentlig. Dette er et stort og sårt problem.

Mangelen på arbeidere gjør at det virkelig er behov for misjonærer. Dertil kommer at der det ennå er mørke områder hvor evangeliet ikke har vært forkynt, er det et faktum at misjonærbehovet til dels er stort og at vi med frimodighet kan sende ut misjonærer. Men deres arbeid og innsats er nå helt integrert i kirken.

Det er også sagt av kirkeledere at misjonærene er bedre istand til å skape miljø enn de nasjonale arbeidere og at de særlig av den grunn fremdeles trenger misjonærer.

Her er vi inne på det aller viktigste. De unge kirkene gir uttrykk for at de fremdeles – og kanskje ikke minst *nå* – trenger den åndelige kraft og inspirasjon som misjonen formidler. Måtte dette gjøre oss både ydmyke og frimodige i tjenesten!

Samarbeidet mellom misjon og kirke må først og fremst baseres på et *åndelig fellesskap*. Det betyr for det første at der hvor misjonen begynte å bygge, *der bygger kirken selv videre*. Men i 1. Kor. 3.10 føyer Paulus til en formaning: «Enhver se til *hvordan* han bygger videre.»

Selv om apostelen overlot byggingen i Korint til andre, opphørte ikke hans omsorg for menigheten. Hans brev bærer vidnesbyrd om det. Han fulgte fortsatt med og dyrket fellesskapet. Dette er også en retningsviser for oss som har fått det apostoliske oppdraget å være med og fremme Guds rike blant folkeslagene.

Det er ingen tvil om at de unge kirkene fremdeles ønsker fellesskap med senderkirkene, men et fellesskap i frihet hvor senderkirkenes innsats integreres i mottagerkirken. At de nå vil «være herrer i eget hus» skal vi bare hilse med glede. De vil selv bygge videre på den grunnvoll misjonærene har lagt. Grunnvollen er Jesus Kristus.

NMS har nettopp fått nye samarbeidsavtaler med kirkene i Kamerun og på Madagaskar. Den kirkelige selvstendighet som ble vedtatt i prinsippet for flere år siden, blir nå for alvor realisert. Vi var faktisk i den situasjon at kirkene krevde dette. Det viser at vi var ute i seneste laget. Det har vært en belastning for kirkene å være dirigert av utlendinger når nasjonen har fått sin frihet og selvstendighet.

Men selv om vi var lovlig sent ute, skjedde det en forløsning da

de nye avtalene var et faktum. Det var påtagelig. *Det ble et fellesskap i frihet.*

Det kan godt tenkes at effektiviteten i arbeidet nå ikke vil bli den samme som før. Men er det så sikkert at effektivitet etter europeisk og amerikansk målestokk er det mest relevante? I Guds rike måles det ofte med andre mål enn våre.

Kirken har selv ansvaret for «det eskatologiske program», og først når de selv får ansvaret, får de vise sin modenhet og utvikle den.

Vi har et problem her i Norge og det er at vi har en god rekruttering av misjonærer. Slik situasjonen ser ut til å utvikle seg må vi være forberedt på å redusere styrken på de tradisjonelle feltene, f. eks. Etiopia og Madagaskar.

Men når så mange unge melder seg til tjenesten, ser vi det som et kall fra Gud til å fortsette – og gå til nye steder. NMS har fått kall fra den lutherske kirke i Brasil og det har vi svart ja til. Vi vil også undersøke muligheten for nytt arbeid i Sørøst-Asia. Det er vår oppgave å gå videre, stadig videre med evangeliet.

«Evangeliet om riket skal forkynnes over hele jorderike til et vidnesbyrd for alle folk, og da skal enden komme.» (Matt. 24.14)